

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

nummer 43 – juni 2024

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

HET BEHOUDEN WAARD

‘Het geeft aan dat je trots bent op je dorp.’ Zomaar een citaat uit een artikel, elders in deze nieuwsbrief. Het pakte me. Want is dat niet een belangrijk motief om (het karakter van) je dorp te behouden? De trots op haar verhaal, haar uiterlijk, haar potenties?

Kortom: haar wezen?

Iets waar we, mijns inziens, best wat meer stil bij mogen staan.

Ook als je deze zomer andere plaatsen op de wereld gaat bekijken misschien.

Trots dat er dan wellicht heel veel moois te zien is, maar dat er maar één Hardinxveld-Giessendam op de hele wereld is! Het behouden waard!

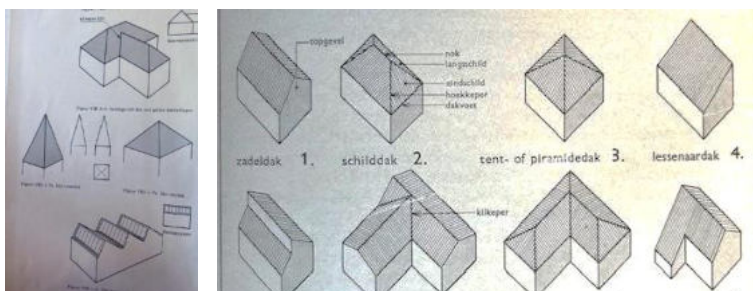
Liesbeth Leenman

Waar elders vind je zo'n zomerse theetuin onder de vlag van Hardinxveld-Giessendam?

KIJKEN IS WAT ANDERS DAN ZIEN

DAKVORMEN

Dakvormen in schematische voorstelling

Wat is de overeenkomst tussen alle willekeurige huizen/panden in ons dorp en daarbuiten? Heel simpel: het hebben van een dak.

Maar wát voor dak, daar zit wel degelijk verschil in.

Laten we ons eens op hoger niveau begeven; op naar de wereld van de daken!

Wat is het eerste doel van een dak? In een woord te vatten: bescherming. Tegen regen en andere neerslag, maar ook tegen koude en hitte.

Bovendien zorgt het dak ook voor de koppeling van de muren van een gebouw.

De vorm van het dak is afhankelijk van de gewenste dakbedekking, het ontwerp en de constructieve mogelijkheden.

Wie zich er in verdiept, ziet dat er heel veel soorten dakvormen zijn.

Hier een opsomming van allerlei dakvormen:

- a. Plat dak. Eigenlijk de eenvoudigste vorm.
- b. Lessenaarsdak. Ook vrij eenvoudig. De bedekking ervan hangt o.a. af van de helling (schuintegraad)
- c. Zadeldak. Dat is in principe een dubbel lessenaarsdak. De constructie van de nok en de afdichting hiervan maken het wat ingewikkelder.
- d. Schilddak. Nog ingewikkelder door de vier hoekkepers.
- e. Dak met wolfseind: een variant op het schilddak.
- f. Tent- of piramidedak: weer een andere variant op het schilddak, even als het:
- g. Torendak, met zijn veel schuinere helling.
- h. Sheddak, ook wel zaagdak of zaagtanddak genoemd. Een dakvorm die vooral bij uitgestrekte fabriekshallen werd toegepast.
- i. Samengesteld dak. Met veel hoekkepen.
- j. Koepeldak. Dit heeft meestal een halfronde doorsnede op een ronde plattegrond. De plattegrond kan ook veelhoekig zijn.

Duizelt het inmiddels al? Dan hier nog wat extra voorbeeldmateriaal uit ons dorp.

Variatie aan dakvormen: je zou er zó een quiz van maken!

ZO KAN HET OOK

De Buurt 28, blijvend het bekijken waard!

Een foto van dit pand op De Buurt (nr. 28) in een vorige nieuwsbrief lokte een reactie van de voormalige eigenaar uit: “Het pand op de buurt is door Van Heteren mooi, strak gerestaureerd. Er zijn appartementen in gekomen maar de buitenkant is in tact gebleven zoals dat bij een monumentaal pand ook hoort.”

En daar zijn wij van Stichting Dorpsbehoud het roerend mee eens!

IN THE PICTURE

“In het kleine Hardinxveld-Giessendam staat een ontwerp van een groot architect, dat lange tijd vrijwel onopgemerkt, en belangrijker nog, onbeschermd bleef” .

Een citaat uit een artikel uit het blad ‘Heemschut, de erfgoedbeschermers’ van juni 2024. Het artikel luidt: Herontdekking van een Van Ravensteijn en handelt over De Werf Merwedestichting. Dankzij de inzet van Stichting Dorpsbehoud en de Historische Vereniging zal dit gebouw de status van gemeentelijk monument worden toegekend. Een interessant artikel, wat eindigt met de vraag: “...Veel Van Ravensteijns zijn gesloopt en dat lot is De Werf Merwedestichting nu gelukkig bespaard gebleven. Maar toch...verdient deze markante Van Ravensteijn niet eigenlijk een plaats op de rijksmonumentenlijst?”

Het artikel over De Werf Merwedestichting in het blad Heemschut

DRIE MOOIE ROTONDES MET THEMA WATER

INLEIDING

Sinds het begin van 2024 is de Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam betrokken bij de nieuwe invulling van de drie rotondes in de gemeente. Daaruit is inmiddels naar voren gekomen dat hierbij het thema water een centrale plek gaat innemen. Dat kan eigenlijk niet anders in een gemeente die zo lang gerekt langs de rivier de Merwede ligt. Hardinxveld-Giessendam en water hebben iets gemeen, altijd al gehad. De Boven-Merwede (oostwaarts tot aan de Buurt) en de Beneden-Merwede. Deze rivier is altijd van grote invloed geweest op het leven in het dorp. Daarom is het idee om de aankleding van de drie rotondes, die het dorp rijk is, aan te laten sluiten bij dat thema. Op een soortgelijke wijze als dit is gebeurd in de Krimpenerwaard en in het Land van Heusden en Altena en op veel plekken in Friesland. Het geeft aan dat je trots bent op je dorp.

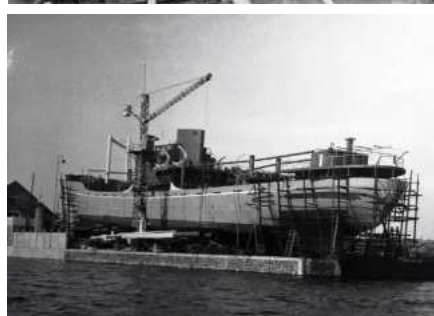
SCHEEPVAART EN SCHEEPSBOUW

Al in de Romeinse tijd was wat nu de Merwede is een bevaarbare rivier. Tot halverwege de 20^e eeuw was de rivier eigenlijk de enige doorgaande 'weg'. De spoorlijn werd vooral gebruikt voor regionaal vervoer en de snelweg A15 kwam pas in de Tweede Wereldoorlog gereed.

Eigenlijk maakt de rivier deel uit van de grote delta van de Maas en de Rijn, die naarmate de eeuwen vorderden steeds meer een vast patroon gingen krijgen doordat zich sedimenten op de bodem vastzetten. In de middeleeuwen werd de rivier al veel bevaren en momenteel is het de drukst bevaren rivier van Nederland.

Aan de oevers van de rivier vestigden zich scheepsbouwers. De eerste was in 1902 Scheepswerf De Merwede, nu Neptune. Er kwamen veel scheepswerven bij en die groeiden, mede dankzij het aanbod van werkzoekend personeel door de afnemende visserij en hoepelmakerij. Ook Damen Shipyards, een van de grootste internationale scheepsbouwconcerns, begint in 1937 in Hardinxveld.

Overigens waren er in Hardinxveld veel zand-, grind- en andere schippers actief en Giessendam kende veel beurtschippers, die met hun koopwaren de bedrijven en winkels langs de Giessen bezochten.

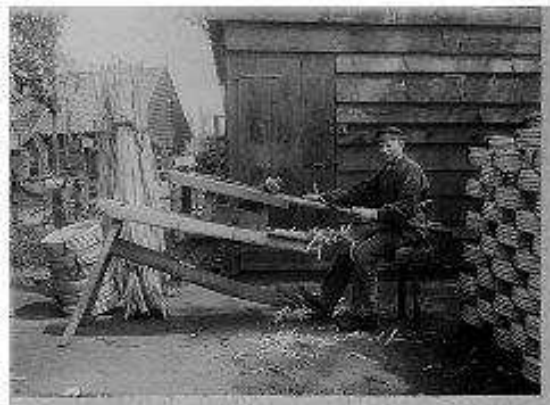
Scheepsbouw bij Werf De Merwede in de 20e eeuw

GRIENDCULTUUR EN HOEPELMAKERIJ

Toen onze streek vanaf de 10^e eeuw in ontginning werd gebracht, kwamen er akkers voor graanteelt en dergelijke. Omdat het water binnen de in 1277 aangelegde dijkkring continu naar buiten moest worden afgevoerd en het water in de rivieren steeds hoger kwam te staan werd in de 14^e eeuw overgegaan tot gemengde bedrijven, een combinatie van graanteelt en veeteelt. Echter de waterafvoer uit het gebied bleef een probleem en in de loop van 15^e eeuw ging men helemaal over op veeteelt. Maar de zuidrand, Hardinxveld en Giessendam met name, had veel hinder van kwelwater. Rivierwater dat vanuit de buitenrivier onder de dijk door sijpelt en zorgt voor een vochtige, soppende en slappe bodem. Daarom is in dit gebied overgegaan tot griendteelt, omdat griendstruiken minder gevoelig zijn voor natte voeten. Toen in de 19^e eeuw de levensmiddelenhandel ontstond was er veel verpakkingsmateriaal nodig. Veel levensmiddelen werden verpakt en vervoerd in houten vaten. Om de duigen daarvan bij elkaar te kunnen houden werden houten hoepels gebruikt, die in de hoepelmakerijen van griendhout werden gemaakt. Het griendhout werd ook gebruikt voor het vlechten van horren, schuttingen en matten voor onder dijken.

De hoepelmakerij

RIVIERVISSERIJ

Stromend water is erg aantrekkelijk voor vissen. Al vele eeuwen werden de hier voorkomende vissen gevangen. Vanaf de 17^e eeuw was er erg veel zalm, die stroomopwaarts ging paaien en dan uitgepaaid weer terugkeerde naar zee. Dat bleek een geweldige broodwinning voor de toenemende bevolking. Deze groeide zo uit dat Boven-Hardinxveld in de tweede helft van de 19^e eeuw de op een na grootste riviervisserijmarkt van Nederland was geworden. Behalve veel zalm werd hier steur (voor de kaviaar), paling, fint, elft, houting en ook nog andere vissoorten verhandeld.

Niet alleen de vissers zelf, die met een knecht of andere tweede man in drijverschuiten werkzaam waren, ook veel toeleveringsbedrijven hadden hier een boterham aan. Er was zelfs een speciale scheepswerf, Van der Hoff, waar een specifiek soort Drijverschuit werd gemaakt, de Hartjesvelder.

Zalm

Dick de Jong

HET GROENE DORP

In de ganzenpas

Wil je het nog 'groener'? Een familie brandganzen, die gemoedelijk over Het Laantje, dwars door het dorp kuiert. Ze heeft het eilandje in De Wiel in bezit genomen als habitat en geniet net zo van de 'groene long' van het dorp als wij.

KARAKTERISTIEK PAND UITGELICHT

DE BUURT 8

Als je niet uitkijkt, ben je er zó aan voorbij, aan dit kleine pareltje aan De Buurt. Het heeft dan ook niet veel pretenties; zijn eenvoud is wat hem siert. Naast het geblokte stucwerk in rustica motief dan. En de fraai vormgegeven dakkapel, overstekken, makelaar en originele bovenramen met glas-in-lood. Kijk, dat zie dan weer zo gauw niet als je er snel langs loopt. Jammer dat je, zelfs bij stilstaan, nóg gauw iets mist wat deze woning zo interessant maakt. Iets wat aan de achterkant staat: de originele 19^e eeuwse vissersschuur met zwart geteerde rabatdelen. Een 'levende' getuige van Boven-Hardinxvelds roemrijke verleden als visserijdorp. Zo zie je: met aandachtig kijken vis je de mooiste parels op!

De Buurt 8: voor en achter, wit en zwart

OPEN MONUMENTENDAG 2024

Save the date!

14.09.2024 OPEN | WANDELEN
MONUMENTENDAG | FIETSEN
HARDINXVELD-GIESSENDAM | GENIETEN

ARCHITECTUUR JAREN '50 EN '60

Ontdek de jonge cultuurhistorie van Hardinxveld-Giessendam . Het mooie langgerekte dijkdorp aan de Merwede.

Na de Tweede Wereldoorlog komt een gigantische opgang in de bouwnijverheid en overal wordt gebouwd. Al sinds de jaren '30 is na de crisistijd en de oorlog weinig meer nieuw gebouwd en wel het een en ander verdwenen.

Wat u nu ervaart als alledaagse huizen en andere gebouwen, behoren tot de cultuurhistorische geschiedenis van het dorp. Het begin van wat ooit als 'ons erfgoed' zal worden gezien.

Twee routes om te fietsen, (stukken) te wandelen, die met elkaar zijn verbonden.

Haal de gratis route vanaf 1 september 2024 op bij:

- HIC: Penlenstraat 243 (tijdens de openingstijden)
- Het Hart, Nassaustraat 6
- Museum De Koperen Knop, Binnendams 6 (tijdens de openingstijden)
- Gemeentehuis, Raadhuisplein 1 (tijdens de openingstijden)

Of download het vanaf de website www.koperenknop.nl

Aankondiging van de commissie Monumentendag, onderdeel van de Stichting Cultuur.

SEIZOENSPLAATJES

Zomer in Hardinxveld-Giessendam;
met of zonder zon en regen

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN OF EEN ANDER VERRASSEN?

STUUR EEN E-MAIL NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman en Dick de Jong
Foto's : Evert van Lopik, Liesbeth Leenman, Aries fotografie
secretariaat : Kerkweg 4, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl